

Silvija
Borovnik

Gutijeve zgodbe

Izmuznila se mi je, ne da bi vedela kdaj. Nemara se mi je zgodilo na tržnici, človek pač gleda na levo in desno in mimogrede kaj kam vtakne. Taka je bila, kot učijo v šoli: z uvodom, jedrom in zaključkom. In nenadoma je ni bilo več.

Sem pa sem prišla, ker pri nas nisem mogla najti nobene službe. Na zavodu za zaposlovanje so mi rekli, da je slavistov toliko in to-

liko, da jih je potemtakem mnogo preveč in da bi z nami lahko krmili svinje. To me je seveda zbolelo. A ženske smo menda nasploh bolj občutljive od moških. Šibkejše smo od njih. Imamo ženske predsodke. Cele jate predsodkov. Pa še lepe moramo biti, medtem ko so lahko moški opice. Če pa so lepši od opic, mislijo, da so elegantni. Izgubila sem svojo lepo zgodbo, in če bi bila moški, bi se lahko zatekla k referatom. Moški pišejo vedno tako lepe referate. Tako pa so mi ostale samo zgodbe o emancipaciji, takšne, kot jih piše moja prijateljica Franca. Potem pa da komu kakšen emanciintervju in takrat je videti strašno seksi. Nalašč, da moški popenijo in rečejo: madona, kakšna fejest baba, samo škoda, da je... Vedno sem si želela, da bi ji bila podobna. In da bi pisala tako *literaturo*. Da bi imele tudi moje zgodbe jasno, vodilno misel. In iz take vodilne misli ali ideje bi se dalo izpeljati še veliko reči. Da ženske zato raje jočejo od moških. Da imajo manjša stopala od moških. Da hodijo z moškim v posteljo s košarico emocij, z velikimi blumenštrausi. Moški pa brez vsakih blumenštrausov in košaric, pa zakaj tudi ne. Da kar naprej čvekajo o ljubezni, te krošnjarke in malomeščanke. Da ženska s posteljo napolni vse svoje svetove. In da moški s posteljo svoje svetove le uokviri, jih podčrta in obrobi, jih zlošči, osvetli ali kako drugače poživi. Ej, to bi bile vodilne misli ali ideje! Tako pa že spet samo kradem. Morda tudi nikoli več ne bom mogla napisati nič svojega. Kaj šele, da bi pisala takšno *literaturo* kot Franca.

Odšla sem, ker se mi je zalepil želodec, razumete, in jezik na zobovje in zobovje na jezik. Sklenila sem oditi tudi iz radovednosti,

razumete, kaj pa sem vedela o tej vaši politiki. Nič, tako kot vi. Tega, da odhajam, nikakor ni bilo mogoče zaupati takoj prvemu človeku, ki bi prišel mimo. Ki bi se zdel zaupanja vreden in tolažbe sposoben. Nikomur nisem mogla razodeti, da imam zalepljen želodec. Pa saj tudi nisem mislila, da me boste razumeli. Vam se zdi, da lahko človek zalepi samo kakšno stvar. Kuverto na primer. Pa sem šla. Vozni listek sem imela v žepu, ne, morda v denarnici ali pač že kje v torbi, potrdilo o potrdilu tudi, pa dovolilnico tudi in še vsa druga dokazila. Treba je bilo vse oznaniti, naznaniti, označiti, povedati, obvestiti, potrditi, prijazen biti. Meni pa se pri uniformah že od nekdaj vse zameša. Nikoli nisem mogla ločiti oficirja od varnostnika ali carinika od sprevodnika. Težave imam tudi s poštarji. Vedno mislim, da so miličniki. Le z gasilci je nekoliko bolje. Gasilci že niso *taki*. Časa nimajo, to je! Ho, cariniki pa imajo čas, medtem ko mislijo na pokojnino, oficirji imajo čas, medtem ko čakajo na vojno, samo poštarji tudi nikoli nimajo časa. A to še ni dovolj, da bi jih človek ločil od drugih! Gasilci pa so res luštni. Velik, rdeč avto imajo in sireno. In poleti prirejajo gasilske veselice. Tja grem rada. Zmeraj si kupim klobaso in pivo.

Potovanje ni bilo preprosto. Še posebej kar tako, brez vsake zgodbe. Zmeraj se najde kdo, ki sprašuje, in če mu rečeš, da greš, vpraša, zakaj pa ravno tja. No, seveda, namesto sem bi lahko odšla na Triglav. In spala bi s prijatelji pod macesni. Najbrž pa bi se tudi takrat našel kdo, ki bi rekel: jaz v tvoji koži bi... In še sanjalo se mu ne bi, kako je res v moji koži. Ob moji koži. Nad mojo kožo. Na moji koži. Pod mojo kožo.

Zebe me. Si lahko prižgem cigareto?

Morala sem oditi tudi zaradi njega. Morala sem ga zapustiti. Sicer bi ga izžela, ga izsušila, izmozgala, uničila bi ga. Ne znam se ljubiti po urniku. Dajala sem mu svoj jutri, pa ga ni znal jemati mladega in svežega kot kri nedolžne neveste. Zato sem ga žrla. Ker je bil eden lepih, čistih, poštenih in dobrih, obvladanih in civiliziranih, sitih in domiselnih, pametnih drugih. Z njim sem se igrala. Tisto: zadnja ura bije, vraga pa še ni, zadnja ura bije, vraga pa... Pisala sem mu bohotno liriko s končnimi, z notranjimi in navzkrižnimi rimami, pa še cele horde besnečih enajstercev, z akrostihi in brez njih. Da bi ga prepričala. A noben hudič mu ni mogel pomagati! Vrgel mi je v obraz, da iz njega izvabljam svoje pesmi. Nobena tvoja kurba ne bo nikoli več s teboj zaradi pesmi, sem mu dejala. Nekaj pa se je zapraskalo vame tja, kjer po medicinski plati menda nič ni. Neimenovano o neimenovanem.

V tem vašem rezervatu delijo potrebe ljudi na take prve in druge vrste. Treba se je opredeliti. Se odločiti. Se razdeliti. Se postaviti v vrsto. Ker red pač mora biti.

Od postaje do hiše na Mikolajski sem se pripeljala s taksijem. Pri vas se vsi ljudje prevažajo s taksiji, mi lahko poveste, zakaj?

Ljudje včasih nimajo za kruh, prevažajo pa se s taksiji. V Avstriji na primer ... Kaj pa je narobe z Avstrijo? Tam se le redki vozijo s taksiji, ker varčujejo. No, ja, pa tudi bere skoraj nihče. Knjige so drage. Zato pa berejo reklame. Različne reklame. Za cenejše milo, šampone, likerje, banane, spodnje hlače, čevlje, toaletni papir, kreme za roke, za pod očmi in za nad očmi, za potovanja ... Avstrija je dežela gastarbajterjev in gastarbajterji tudi ne berejo. Z njimi se tudi ne družijo. Njim se nemara tu in tam reče kakovampagre ali steseženavadiliprinas ali alikajpogrešatedomovino, včasih morda v prijetnem, drugič v malo bolj žalostnem ali razčustvovanem tonu, pač glede na resnost ali svečanost trenutka. Tako da se človek še tedne potem počuti kakor prerojen. Kakor izpolnjen z nekim skrivnostnim poslanstvom. Drugače pa se z gastarbajterji ne pogovarja. In tudi na dom jih navadno ne vabijo. Rečejo jim nemara le mojaženavaslepopozdravlja.

Temu tukaj pa pravite stanovanje. Dajte ga na razpolago tujcem. Že samo zato vsi ti prostori nikoli ne morejo postati dom. In pripeljala sem se ravno na večer, ko je kravata po TV sporočila, da je maslo od naslednjega dne spet na karte. Krave štrajkajo, so govorili ljudje, ne pustijo se več molsti, pa amen. Slišala sem, kako je nekdo vrgel kamen v okno, šklep, šklop se je razbilo. Fina gospa pa, ki me je pričakala, je sporočila nekaj o nekulturnem ljudstvu in pripomnila, da vsi že niso taki. To je bila res fina gospa.

Ne bojte se, mi je dejala, samo vaje imajo. Menda so bila vojaška letala. Da, bila so, že takrat. Pa saj se še nikoli v življenju nisem bala vojaških letal! Saj so imela vedno samo vaje!

Gospa, sem rekla, taksi pa je medtem že odpeljal, se niste morda zmotili, meni so rekli, da bom stanovala v študentskem bloku, tale hiša pa se podira.

Nihče se ni zmotil, je odkimala.

Potem me je pogledala. Tako znajo samo ženske pogledati žensko. Če bi le mogla, da, če bi samo mogla, če bi ji to dopuščal položaj, vi dajete pač veliko na take reči, bi me takoj vprašala: Kje si dobila take čevlje, kje si kupila tole ruto, roza ti strašno dobro pristaja, meni bi se podala rdeča. Ženske so ženske, razumete, vedno so se in vedno se bodo pogovarjale o oblekah! In samo strašni bedniki si domišljajo, da jim lahko lepo, mehko, prilegajočo se, spogledljivo obleko nadomesti, hm, ideja. Vprašajte Vitomila Zupana. On se spozna na take reči. In TAKI bi morali voditi države.

Ona pa me je imela za razvajeno. Zato ji tudi nisem hotela še enkrat reči, da se hiša, siva in velika, res podira. Omet je bil že skoraj čisto odpadel, izpod nekakšnih betonskih zaplat pa je štrlela slama. Ali nekaj slami podobnega. Greva, je dejala. Čevlji so se mi zarili v blato, da sem se spotaknila. Bilo je temno, a vem, da se mi je posmehnila.

Pred tremi dnevi je bila obletnica, sem spregovorila počasi in previdno, a saj je vendar že vedela, kaj jo bom vprašala. Gotovo postavljajo vsi prišleki enaka vprašanja.

Po radiu so povedali, da je bilo mirno, mi je odgovorila.

Zakaj pa greva skozi to klet in ne skozi enega od tistih vhodov, ki gledajo na cesto, sem vprašala.

Zato, je nervozno odgovorila, no, pa saj morda ni bila nervozna, nemara je bila samo jezna, ker me je pač imela za razvajeno, zato, je rekla, ker so hišo načrtovali kot stanovanjski blok, z več vhodi. Zdaj pa je tukaj Dom in Dom mora imeti vratarja, seveda enega samega in en sam vhod. Da se ve, kdo prihaja in odhaja. Da je varno. Zato so zgornje vhode zaprli, za vratarja pa našli mesto na drugi strani te hiše. Tja se lahko pride samo skozi to klet. A zdaj razumete, je rekla, a razumete.

Odgovorila nisem nič, misel se mi je zdela prismojena.

Ali vsi stanovalci hodijo skozi to klet, sem vprašala.

Vsi, je dejala. In že je odhajala po stopnicah navzdol.

Tukaj je pa ozko, sem zamrmrala, ker sem s potovalko kar naprej udarjala ob steno.

Ozko, je zasekala moja gospa.

Kam pa vodijo vsa ta vrata, sem vprašala.

Uprava Doma ima tu svoje prostore, je zarezala, zdaj te bom prijavila, potem boš dobila ključ.

Tako sem se znašla v tem stanovanju. Zdaj si v *svetu*, sem si dejala. Samo počakala boš na zgodbo. Zaprla sem za seboj velika, lesena vrata, bila so videti kovinska, a sem jih potipala, bila so lesena. Kar stala sem in stala. Nekoga, ki ga sploh ni bilo, sem nagovorila odkrito in proseče in gnezdasto. Ostal pa je hodnik, nič posebnega, bilo je troje vrat in postelja, prekrita s časopisi in polna umazanije, bil je velik, bel hladilnik, ki je ropotal kot buldožer, in pločevinasti umivalnik, in pipa, iz katere je pritekla rjasta voda.

Ne vem, kakšne so vaše navade. Jaz pa sem bila tu in tam, lahko tudi zelo poredko, a vendar, vendarle navajena, da se s kom pogovarjam. A ne z vratarjem. In še manj s telefonskim avtomatom, ki se je oglašal namesto ljudi že od prvega dne. In tudi ne kar naprej s tisto fino gospo, ki me je redno obiskovala, dokler mi ni pričelo primanjkovati kave. Res mi je vedno tudi kaj povedala. In včasih so bila to tudi zelo koristna besedila. A zakaj me, prosim lepo, ni nikoli povprašala po tisti rdeči ruti?

S službo na vaši univerzi sem zadovoljna. Študenti so me prve dni gledali sicer malce postrani. Čudno se jim je zdelo, da sem tako mlada. Da imajo pri nas v navadi pošiljati v svet tudi tako mlade ljudi. Vi pravite, da to ni prav, da morajo biti ljudje *preizkušeni*.

Odkar so tramvaji v mestu prenehali voziti, veliko pešačim. Pot v mesto pa je počasna in pravzaprav delo. Treba je gledati okrog sebe

in videti od blizu vse, kar sicer zbeži mimo. In razmišljati o rečeh, o katerih drugače sploh ne bi. Kako je ljudem podarjeno brezčasje. To boš povedala v svoji zgodbi, sem si govorila, v svoji gibki zgodbi. Ki pa bo govorila vsekakor tudi o oblekah in rdečih rutah.

V cesto in vame so dan za dnem zijale prazne izložbe. Ljudje so zrlí v tla. Niso hoteli vedeti, kdo sem. Pa saj tega niso hoteli vedeti niti moji sosedge. Kakor bi se bali. Nismo se mogli peljati z vlakom. Sploh se nismo mogli peljati, kaj šele, da bi se peljali kamor koli. Tudi iz mesta ne moremo. Pa kaj bi tudi hodili iz mesta, kajne. To mesto je vendar enkratén kulturnozgodovinski spomenik. In celo katedralo ima. Redka so mesta, ki imajo čisto svojo katedralo. Pa še z zlato kupolo na vrhu. Redke so katedrale, ki imajo na vrhu zlato kupolo. Čisto svojo kupolo. Vse polno je znamenitosti v vašem mestu. Na desnem bregu reke pa je še prav dobro ohranjen nekdanji židovski geto. V opomin današnji mladini. Da vidi, kako hudo je bilo včasih. Da pomni. Da se iz tega kaj nauči. Da potegne iz tega kakšen sklep. Sklepe je treba vedno vleči na dan, za repek, sami nikoli ne pridejo, mrhe.

V vašem mestu so nekoč kronali kralje. Seveda so kronali tudi kraljice. Le kaj bi kralji brez kraljic? Ste že kdaj videli kralja, ki bi bil prostovoljno brez kraljice? Vem za kralje brez kraljestva, ne vem pa za kralje brez kraljic. Kralji vendar morajo imeti kraljice. Te pa so ženske, ha! Imeti morajo lepe obleke. Ste že kdaj videli kakšno v cunjah? Samo v pravljici, pa še tam le metaforično. Pri vas pa ste jim namesto škrlata ponudili kombinezon. Najbrž so se zato razjezile in odšle iz pravljice.

Bila sem že na tem, da zapustim vaše mesto. Minilo je namreč že celo leto, odkar sem bila tukaj, napisala pa nisem še niti ene zgodbe. Postajalo mi je jasno, da tudi nikoli nobene ne bom. Naslednji teden bom odpovedala službo, sem sklenila. In s kovčki se bom pobrala od tod. Tak je bil moj sklep. Ne vem, kaj je bilo krivo, da nisem mogla pisati. Imela sem že vse polno lističev, a bile so same čačke, nič oprijemljivega, nič enotnega, nobene zgodbe ni bilo. Samo sranje. Nekaj je narobe s tvojim vživljanjem, punca, sem si rekla. Poglej vendar cigane v parku. Kot nalašč za tvojo zgodbo so, za tako, ki bi s pridihom romantične žalosti očiščevala ljudske množice. In ciganom se da prilepiti še vse mogoče... In sklenila sem poskusiti še enkrat. Še zadnjič.

V razcapani obleki temnih barv sem cele tedne zalezovala ciganske tabore po mestnih parkih. Stiskala sem se po grmovju in se neopazno plazila v bližino njihovih tabornih ognjev. Buljila sem vanje, ure in ure. Zijala sem v dojenčke, ki so viseli materam na nepokritih prsih. In mrmrala sem njihove pesmi. Že prvi teden sem v najbližji trgovini poskusila ukrasti konzervo s hrano, edino, ki je še ležala na polici. A blagajničarka je v hipu tako zatulila, da še danes ne vem prav, kdaj in kako sem se znašla čisto na drugem koncu mesta.

Potem sem poskusila prosjačiti na ulici. Sedla sem na vogal velike hiše, v katero prihaja dan za dnem veliko turistov. Pa so le hodili mimo mene, tu in tam me je kdo obrcal, se spotaknil, psi so obme dvigovali svoje tace in nato, ko so me zagledali, presenečeno obstali na treh namesto na štirih. Nihče pa mi ni dal niti ficka. In še prava sreča, da sem vsaj vsak mesec dobivala svojo redno plačo na univerzi, drugače še živeti ne bi mogla. Lepega dne pa me je v grmovju odkril eden tistih širokoplečih ciganov, ki so mi bili še posebno všeč in od katerih sem si še največ obetala — povsem naključno sem stopila na trhlo vejo ali kaj takega. Nadme se je spravil kar s kolom. Tako sem vreščala, da je prišla policija. Jasno, da od takrat naprej ciganov v moji bližini ni več. Kakšen drug park so si poiskali. In še na misel mi ni prišlo, da bi jih iskala.

Potlačeno, obupano, brezvoljno, povoženo, dotolčeno sem odpirala vrata svojega stanovanja na Mikolajski. V njem sem zaslišala radio. Kar tesno mi je postalo pri srou, saj se mi je zdelo, da ga nisem pustila vključenega. Potem sem ga zagledala. Sedel je za mojim pisalnim strojem. V levici je držal kozarec z limonadinim nadomestkom, v desni pa prižgano cigareto. Najprej mi je zbudila pozornost njegova velika, rdeča rit. Zaradi nje se mi je za trenutek zazdelo, da je rdeče vse moje stanovanje, da je rdeča tudi limonada in da sem taka tudi jaz. Kar pa seveda ni moglo biti res. Rit pa je bila še kako resnična. Njen lastnik je bil velik orangutan.

Sploh nisem vedela, kaj naj. Obstala sem. Drug drugemu sva zrla naravnost v oči. Zdaj vem: že od začetka ni bilo laži med nama. Čez nekaj časa pa sem si le upala stopiti v sobo, konec koncev je bilo to moje stanovanje. Delala sem se, kakor da me orangutan ne moti, sezula sem si čevlje, nato pa sem izključila radio, ker je bilo nekaj vendar treba storiti. Moj obiskovalec je odrinil pisalni stroj, položil noge na mizo in si prižgal novo cigareto. Mirno je srkal limonado. Prekleti pes, sem si mislila, ziniti pa si nisem upala nič. Orangutan je vstal in nato sem ga slišala, kako šari po kuhinji. Zadišalo je in prinesel je kavo v dveh ličnih, belih skodelicah. Še vedno sva si le ogledovala drug drugega. Z opicami nisem imela popolnoma nobenih izkušenj. Pa sem le začela.

Poslušaj, sem se odhrknila in sklenila, da ga bom kar tikala, saj je bil videti še mlad, kar pa se mi je tudi samo zdelo, v resnici pa še pojma nisem imela, kako se presoja opičja starost, ti zame tukaj nisi najhujše presenečenje, sem mu rekla, a ostati v tem stanovanju ne moreš... le kaj bi rekli sosede...

On pa je samo srebal kavo in me gledal. Za hip se mi je zazdelo, da me gleda, če že ne nesramno, pa vsaj tako, kot se za opice nikakor ne spodobi.

Razumi me, sem mu rekla, tako rekoč v državni službi sem... na univerzi poučujem... malce se ukvarjam tudi s pisanjem. No, vsaj

včasih sem poskušala ... nisem sicer slavna, vseeno pa si ne morem privoščiti, da bi kdo izvedel zate in rekel, da stanujem ...

Orangutan pa se je pričel, hm, igrati s svojim, hm, spodnjim delom telesa, ne vem, kaj naj rečem, to nikakor ni spadalo zraven, kolcnilo se mi je, čeprav sem bila drugače navajena vsega hudega, no, pa saj ni bilo tako hudo, opice so pač opice, čisto drugačne so od nas, ne vem, kaj bi rekla ...

Saj dva sploh ne moreva živeti od moje plače, sem jecljala, še sama komaj shajam, poleg tega pa ... nobene živali si ne morem privoščiti, saj veš, živali zahtevate redne obroke hrane, tu pa to ne gre, ta država ni dobra za živali ... pa še banane bi najbrž hotel, le kje naj jih dobim ...

Orangutan pa ne bev ne mev. Odplazil se je v kot in v trenutku zaspal.

Bila sem popolnoma zmedena. In nemočna. Seveda sem se prejle na sosede samo izgovarjala. Na njihovo pomoč sploh nisem mogla računati, saj so se me bali že od začetka. Čez nekaj časa pa se mi je opičjak celo zasmilil. Pokrila sem ga z odejo in legla tudi sama.

Zjutraj je spet vse stanovanje dišalo po kavi. In bilo je rdeče. A zdaj sem že vedela, da od Gutijeve riti. Sedel je ob oknu, čekal nekaj po časopisnem papirju in srebal kavo. Tudi name je čakala skodelica. Na krožničku poleg nje pa je ležalo še dvojce svežih orehovitih rogličkov.

Saj ne bi bilo treba, sem rekla, kaj bolj pametnega mi namreč ni padlo na misel. In še sanjalo se mi ni, od kod Gutiju orehovi roglički. Treba je bilo v vrstah čakati na kruh, kaj šele ... Pojedla sem ga tako rekoč v hipu in se nato še pol ure oblizovala okrog ust.

Tedaj je Guti vstal in me pobožal.

V naslednjih dneh sem opazila, da so postale sivo črne ulice malo manj sivo črne. Kadar pa sem v praznih izložbah le zagledala kakšno malenkost, sem si rekla: To bo pa za Gutija. Spomnila sem se, da bo kmalu zima in da je Guti nag. V prvi trgovini sem zanj poiskala spodnje hlače. Ker ni bilo bombažnih, sem morala kupiti najlonske, pa tudi pri vzorcu ni bilo kaj izbirati. Bile so modre z velikimi, belimi pikami. Meni niso bile najbolj všeč, a upala sem, da imajo opice drugačen okus. Ko sem jih doma dala Gutiju, da jih pomeri, mi je od samega veselja skočil za vrat. Bile so kot nalašč zanj.

Sprva si nisem hotela priznati, da ne razmišljam več, kako bi spravila Gutija stran. Sicer ni znal govoriti, a imel je veliko drugih dobrih lastnosti. Vsakega prvega v mesecu sem mu pričela izročati svojo plačo in potem je on ves mesec razporejal denar. Sama sem že od nekdaj sovražila vsako računstvo in Gutijeva gospodarnost mi je bila nadvse všeč. Pomislite, na koncu meseca mi je vedno pokazal hranilno knjižico in od moje plače je vedno kaj denarja še ostalo, kar se prej meni

v teh razmerah ni nikoli posrečilo. In niso bili več tako redki trenutki, ko sem mu tudi jaz položila roko na glavo in rekla: Ti moj Guti, ti.

Guti je tudi odlično kuhal. A ta zvitež je moral poznati kakšnega mesarja, drugače si tega sploh ne znam razložiti. Kot veste, dobivamo vsi državljani meso na karte, vsak po dva kilograma na mesec, in to kakršno koli meso. Midva z Gutijem pa sva se na dnevnem redu basala s samimi zrezki. In po enem mesecu sem ga skoraj na kolenih prosila, naj vendar skuha kdaj pa kdaj tudi kakšno zelje ali repo. Da mesa ne morem več niti videti. A to je bilo v vsem času, ki sva ga preživela skupaj, tudi edino, zaradi česar sva se skoraj sprla.

Za Gutija so kmalu izvedeli tudi sosede. Sicer pa ga sploh nisem poskušala skrivati. V Domu so me imeli že tako ali tako za prismuknjeno, ker sem sploh prišla sem, in dejstvo z Gutijem so sprejeli pač kot eno mojih novih, prismojenih domislic.

Povsem drugače pa so se novici, da živi njihova učiteljica z orangutanom, z Gutijem, odzvali moji študentje. Nenadoma so pričeli bolj pogosto prihajati na obiske, sprva s pretvezo, da se zanimajo za slovensko literaturo, potem pa s polnimi žepi bonbonov sploh ne več k meni, ampak kar naravnost v Gutijevo sobo. Malce sem že bila ljubosumna, a ljubezen do živali je pač treba razumeti, to je čisto nekaj drugega kot ljubezen do ljudi, ta je težja, zato tudi bolj počasna in redka. Guti je pričel kmalu kuhati kosila tudi za študente, in kadar sem v kuhinji pomivala posodo ter prisluškovala glasovom v stanovanju, mi je prihajalo na misel, kako prijetno, živahno postaja najino stanovanje.

Nekega jutra sem se prebudila in spet je vse stanovanje dišalo po kavi. Guti je sedel pri oknu kot navadno, bil je že oblečen v svoje pikčaste spodnje hlače in videla sem, da nekaj kracja po papirju. Ko sem ga vprašala, kaj počne, mi je na posteljo prostodušno in brez odlašanja nasul vse tiste liste. Kar zazijala sem! Na listih je bilo dobesedno vse, kar se je v tem času dogajalo v najinem stanovanju. Guti si je zapisal vse, kar sem pripovedovala študentom, tudi tisto o kraljici, pa o Avstriji, pa o kravah, ki se ne pustijo več molsti, vse... Zapisal si je vse, kar sva se pogovarjala, no, pravzaprav sem govorila samo jaz, saj Guti vendar ni znal govoriti, a na to sem vedno znova pozabljala, kakor vidite, tudi zdajle. Ti zapisi pa niso bili navadni zapisi. Bile so zgodbe. Take z repom in z glavo. Bile so ostre, napadalne, vzgojne, narodnobuditeljske, emancipirane, očiščevalne. Kakršne sem si želela pisati od nekdaj tudi sama. Objela sva se.

Istega dne sem ponoči začutila, kako leze Guti k meni v posteljo. Naj, revež, sem si rekla. Pa saj ni šlo samo za usmiljenje.

Na pomlad je v literarnem časopisu izšla prva Gutijeva zgodba, podpisana z mojim imenom. Kaj pa nama je drugega preostalo. Na to sva bila z Gutijem pripravljena že od začetka. A Guti je bil skromen človek. Bil je pisatelj. Umetnik. Slava ga ni zanimala. Ni mu bilo do

imena, do denarja. Kaj ne razumete. Njega je veselilo že samo to, da so bile zgodbe objavljene. Če bi se odločila za to, da bi podpisala tudi njega, bi se lahko našel kdo, ki bi vprašal, kdo je to »Guti«, in če bi izvedel, da je to opica ... To vendar nikakor ni šlo. Gotovo bi se našel kdo, takšni so pač ljudje, ki bi rekel, da opice ne smejo pisati zgodb. Da literatura ni zanje. Da naj visijo na svojih vejah in jedo banane. Ljudje so pač taki. Opice naj visijo na vejah in jedo banane, rečejo. In nič jih ne briga.

Guti pa je bil vsake svoje objavljene zgodbe tako vesel! Po trikrat sem mu jih morala prebirati, čeprav jih je seveda zelo dobro poznal. V očeh so mu migljale lučke tihe sreče.

Po prvih objavah je pisateljsko naravnost ponorel. Nove zgodbe so nastajale tako hitro, da sem jih komaj utegnila slovnično popravljati. Gutijev stil je bil seveda nenadkriljiv, a kot se pogosto dogaja pri velikih pisateljih, vejic le ni znal čisto dobro postavljati. Na koncu sva vsako zgodbo še enkrat pregledala, vprašala sem ga, če se z vsemi popravki strinja. Potem sem zgodbo podpisala. Guti pa je bil presrečen, ko je smel osliniti znamko in jo prilepiti na kuverto, preden sva jo odposlala.

Zdaj veste vse. Vse sem povedala.

Če je še kaj? — Ni.

Razen tega, zaradi česar sem seveda prišla. Gutija že tri dni ni. Preprosto: ni ga.

Vse te mesece me ni niti enkrat zapustil. Noč in dan sva bila skupaj ... kot veste, tudi res ves dan in vso noč ... čemu se smejete ... k vam sem hotela priti že včeraj ... preden sem dobila vaše sporočilo, naj pridem. Hotela sem vas povprašati, če morda veste, kje je ... ali kje bi lahko bil ... Vi boste gotovo vedeli, sem si rekla, vi vedno vse veste ... Morda ste ga videli kje v mestu ... Morali ste ga videti kje v mestu ... saj je opica ... In še kar velik je ... V modrih spodnjih hlačah, z belimi pikami ...